

DEJAVNOST KNJIŽNICE »KSAVERJA MEŠKA« SLOVENJ GRADEC

Marijana Vončina in Alenka Valtl

V našem strokovnem glasilu Knjižnica se prvič oglašamo. Dokler nismo imeli primernih pogojev dela, ni bilo kaj povedati, saj smo močno zaostajali za večino knjižnic v Sloveniji. Tudi s preselitvijo v obnovljeno stavbo (junij 1980) in z normalizacijo stanja se ne moremo pohvaliti s čim novim. Vendar pa je za nas pridobitev normalnih pogojev dela zelo velikega pomena, saj nam daje novih moči za dejavnosti, ki jih prej nismo mogli razvijati.

Nimam namena govoriti o izposoji na dom in o vsakdanjem delu, vendar le nekaj podatkov za predstavitev:

Knjižnica je delovna enota Zavoda za kulturo. Delo združujemo skupaj z Umetnostnim paviljonom, in sicer zaradi samoupravljanja in skupne službe, ki opravlja računovodska, upravna in tehnična dela. Sicer pa je knjižnica v finančnem in strokovnem pogledu samostojna.

Prostore imamo na Glavnem trgu. Stavbo smo obnovili s skromnimi sredstvi tik pred zaostrenimi stabilizacijskimi ukrepi. Imamo 260 m² prostora, od tega samo 200 m² delovne površine. V pritličju so trije prostori namenjeni izposoji na dom in so opremljeni s staro opremo. V 1. nadstropju imamo dva prostora sodobno opremljena (oprema mizarja Počkaja iz Kozine po osnutku arhitekta Skulja), ki sta namenjena za delo z mladino in za čitalniško izposajo s 30 sedeži. Naš knjižni fond je še vedno zelo skromen (20.945 knjig). Pri 19.290 prebivalcih občine dosegamo le 1,08 knjige na prebivalca. Nakup novitet pa z leti celo upada, predvsem zaradi vedno večjih stroškov za knjige. Kljub temu pa se boljša struktura knjižnega fonda (25 % leposlovja, 33 % poljudne literature, 42 % del za mladino). Med bralce vključujemo 11 % občanov. Razveseljivo je, da se s preselitvijo v nove prostore naglo večja število članstva. Ugotavljamo, da na porast močno vpliva sistematična knjižnična vzgoja mladine, saj veliko otrok privede v knjižnico tudi starše.

Z normalizacijo stanja (ustrezna ureditev prostega pristopa, posodibitev izposoje, urejeni katalogi, čitalnica, ločen pionirski oddelek) smo začeli bolj intenzivno razvijati čitalniško izposajo, informativno dejavnost, delo z mladino, povezovanje in sodelovanje z okoljem.

S čitalniško izposajo smo aktivirali priročni del knjižnega fonda in periodični tisk.

V okviru informativne dejavnosti pripravljamo:

— Redne mesečne oddaje o novih knjigah v Koroškem radiu Slovenj Gradec. Oddaje potekajo že več kot deset let z različnimi dopolnitvami. Do lanskega leta so naše prispevke brale napovedovalke radia, sedaj pa jih beremo same. Oddaje trajajo do 10 minut. Gradivo pripravimo na osnovi prebranih del, dopolnimo z biografskimi podatki o avtorju in o napisanih delih. V eni oddaji posredujemo štiri ali več knjižnih novosti. Vsebinsko pripravljamo tri vrste oddaj: o leposlovju, s poudarkom na domačih delih, o pomembnih poljudnih izdajah in o mladinskih knjigah.

— V kulturnem časopisu *Odsevanja* že od začetka izhajanja (1979) posredujemo vse knjižne novosti knjižnice po strokah UDK in dela za mladino po starostnih stopnjah.

— Priložnostno objavljamo v tem časopisu tudi članke o delu knjižnice. Sodelovali smo s prispevkom o knjižničarstvu tudi v monografiji občine Slovenj Gradec.

— V lanskem letu smo začeli z novo dejavnostjo: Razgovori o novih knjigah, ki jih pripravljamo mesečno. Pripravljamo jih na podoben način kot knjižne novosti za radio, vendar zajamemo več del, tako da podamo pregled pomembnejših novosti za mesec dni. Doslej smo organizirali 10 razgovorov in predstavili okrog 140 knjig. Razgovorov se redno udeležujejo delavke knjigarne Mladinska knjiga. Občasno se jih udeležijo tudi nekateri bralci in pedagogi, vendar nam še ni uspelo zainteresirati večjega števila bralcev. Zavedamo se pač, da je vse, razen izposoje, v naši knjižnici novo, zato se bodo na novosti bralci šele sčasoma navadili.

— Najpomembnejša dejavnost, ki je v polni meri zaživela s preselitvijo in z nastavitvijo višje knjižničarke, je sistematično delo z mladino.

— Največ dela smo posvetili najmlajšim — cicibanom. Takoj po preselitvi (1980) smo začeli pripravljati ure pravljic, čeprav čitalnici še nista bili opremljeni. Vzgojno-varstveni zavod nam je posodil blazine, na katerih otroci sedijo med poslušanjem. Za prvo uro smo

izbrali pravljico Svetlane Makarovič Pekarna MIŠ-MAŠ. Ponazorila sem naredila iz lepenke: Mišmaš (z gibljivimi brki, ki so mu povesijo, ko je žalosten), hudobna Jedert in osem mišk. Obisk so organizirale vzgojno-varstvene ustanove, tako da so pravljico poslušali otroci vseh starosti. To je bilo njihovo prvo srečanje s knjižnico.

Ob novem letu so bile na vrsti pravljice Grigorja Viteza Zrcalce, Pravljica o rumenem žerjavu in Saše Vegri Jure kvak-kvak. Tudi za te sem izdelala ponazorila iz lepenke.

Ob osmem februarju smo skupaj z vrtičkarji pripravili »dopoldne otroške poezije« in pogovor o Prešernovih nagradah.

V aprilu sem za spremembo pripravila glasbeno pravljico Peter in volk Sergeja Prokofjeva. Za ponazoritev Petra, živali in lovcev sem uporabila violino in kitaro. Na violino sem zaigrala samo vodilno melodijo iz pravljice, melodije za živali pa sem si izmislila. Otroci so pravljico tudi ilustrirali in najboljše risbe smo razstavili. Jeseni smo organizirali pravljичne ure v obliki krožka. Vsak ponedeljek se zbere okrog dvajset otrok, s katerimi beremo pravljice, dramatiziramo ali se igramo družabne igrice. V decembru pa sem pripravila še eno glasbeno pravljico Kajetana Koviča: Maček Muri. Pravljico sestavlja šest pesmic in besedilo. Pesmice sem uglasbila in jih ob spremljavi kitare pela, besedilo pa pripovedovala. Na pobudo Društva prijateljev mladine sem s pravljico gostovala v vseh krajevnih skupnostih občine.

Za pionirje od 5. do 8. razreda smo organizirali pedagoške ure, ki bi jih sicer morali opraviti v šolski knjižnici. Ker pa ima slovenje-graška šola zelo majhno in neustrezno knjižnico, smo se dogovorili, da te ure izvedemo pri nas. Tako so knjižnico obiskali učenci vseh razredov. Poučili smo jih o postavitvi knjižnega fonda, o izposoji na dom, o delu v čitalnici. Starejše pa tudi o uporabi priročnikov, enciklopedij, leksikonov, slovarjev, katalogov, bibliografij. Seznanili smo jih s knjižnimi novostmi, primernimi za njihovo starost in z delom Louisa Adamiča, ker smo ob tridesetletnici njegove smrti v čitalnici pripravili priložnostno razstavo.

Vključujemo se tudi v usmerjeno izobraževanje. Srednješolski center E. Kardelja je organiziral v okviru svojih kulturnih dnevov tudi obiske v naši knjižnici, kjer smo dijake seznanili z delom knjižnice in jih uvedli v uporabo katalogov in v čitalniško izposajo. Ugotavljamo pa, da bomo mlade vzgojili v samostojne uporabnike knjižnice le, če bomo nadaljevali s sistematično vzgojo od predšolske dobe naprej.

Po izkušnjah ugotavljamo, da je knjižnična dejavnost lahko zelo raznolika in da se z iznajdljivostjo in zavzetostjo da veliko napraviti. Vse dodatne dejavnosti, ki jih vsaka knjižnica oblikuje po svoje, razbijajo staro, ustaljeno dolgočasnost.

Zavedamo se, da je pred nami še veliko različnega dela, saj se moramo vsak po svoje prilagajati okoliščinam, ki se lahko tudi spreminjajo.